

50202203 : สาขาวิชาภาษาไทย

คำสำคัญ : รูปอ้างอิง / วรรณกรรมพุทธประวัติ

ชัชชัย กรกุม : รูปอ้างอิงพระพุทธเจ้าในวรรณกรรมพุทธประวัติ. อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.สมชาย สำเนียงงาม และ อ.ดร.สุมาลี ลิ้มประเสริฐ. 126 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้าง ความหมายของรูปอ้างอิงพระพุทธเจ้า และปัจจัยที่สัมพันธ์กับรูปอ้างอิงพระพุทธเจ้าในวรรณกรรมพุทธประวัติจำนวน 5 เรื่อง คือปฐมสมโพธิกถา ชินมหานิทาน พุทธานุพุทธประวัติ มหาภาพุทธจริต ลลิตวิสตระ ข้อมูลรูปอ้างอิงพระพุทธเจ้าที่รวบรวมได้มีจำนวนทั้งสิ้น 381 รูป

ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างของรูปอ้างอิงพระพุทธเจ้าประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ประเภทด้วยกันคือ ส่วนหลัก และส่วนขยาย ซึ่งการประกอบกันขององค์ประกอบหลักนี้สามารถนำมาประกอบกันเป็นโครงสร้างได้ 4 โครงสร้าง คือ โครงสร้างแบบส่วนหลัก โครงสร้างแบบส่วนหลัก+ส่วนหลัก โครงสร้างแบบส่วนหลัก+ส่วนขยาย และโครงสร้างแบบส่วนหลัก+ส่วนหลัก+ส่วนขยาย

การศึกษาคำความหมายของรูปอ้างอิงพระพุทธเจ้าพบว่า มีความหมาย 9 กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่มความหมายผู้รู้ กลุ่มความหมายผู้ชนะ กลุ่มความหมายผู้เป็นเลิศ กลุ่มความหมายนักบวช กลุ่มความหมายผู้สั่งสอน กลุ่มความหมายผู้เป็นที่พึ่ง กลุ่มความหมายชื่อ สกุล กลุ่มความหมายผู้นำ และกลุ่มความหมายผู้เป็นบุตร ทั้งนี้กลุ่มความหมายผู้รู้พบจำนวนมากที่สุดและกลุ่มความหมายผู้เป็นบุตรพบจำนวนน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่ารูปอ้างอิงพระพุทธเจ้าหนึ่งรูป จะมีจำนวนความหมายได้ตั้งแต่ 1-4 ความหมาย

ผลการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับรูปอ้างอิงพระพุทธเจ้าพบว่า มีปัจจัย 3 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับรูปอ้างอิงพระพุทธเจ้า คือ ภูมิหลังของผู้แปลและเรียบเรียงวรรณกรรมพุทธประวัติ ปัจจัยวัตถุประสงค์ในการแต่งและแปลวรรณกรรมพุทธประวัติ และปัจจัยบริบทภายในเรื่อง

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

50202203 : MAJOR : THAI

KEY WORD : LEXICAL ANAPHORA / LORD BUDDHA IN BUDDHIST LITERATURE

TUTCHAI KORNKOOM : LEXICAL ANAPHORAS REFERRING TO LORD BUDDHA IN BUDDHIST LITERATURE. THESIS ADVISORS : ASST.PROF.SOMCHAI SUMNIENGGAM, Ph.D. , AND SUMALEE LIMPRASERT, Ph.D. 126 pp.

This research aims to study the structural patterns and meanings of lexical anaphoras referring to Lord Buddha, and factors associated with lexical anaphoras referring to Lord Buddha in 5 Buddhist literature. Totally 381 lexical anaphoras were found.

The results showed that lexical anaphoras referring to Lord Buddha may consist of 2 kinds of elements: head and modifier. The structural patterns of lexical anaphoras can be divided into 4 patterns: head, head+head, head+modifier, head+head+modifier.

Meanings of lexical anaphoras referring to Lord Buddha can be classified into 9 meaning groups: knowledgeable person, victor, excellent person, priest, teacher, helper, name and surname, leader, and son. The most popular meaning group is knowledgeable person, while the least popular one is son. It is also found that one lexical anaphora referring to Lord Buddha may convey 1-4 meanings.

There are 3 factors associated with lexical anaphoras referring to Lord Buddha: backgrounds of the translators of Buddhist literature, purposes of the authors and translators of Buddhist literature, context of the stories.

Department of Thai Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature

Thesis Advisors' signatures 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้จาก ผศ.ดร.สมชาย สำเนียงงาม และ ดร.สุมาลี ลิ้มประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และตรวจแก้วิทยานิพนธ์อย่างละเอียดด้วยความเอาใจใส่และเมตตา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ ดร.จันทิมา อังคพณิชกิจ ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข และให้คำแนะนำ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิรัช ศิริวัฒนาวิน ที่สละเวลาตรวจแก้บทคัดย่อ ภาษาอังกฤษให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ กัญญรัตน์ เวชศาสตร์ ที่คอยให้ความห่วงใยไต่ถามความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้เป็นอาจารย์พิเศษของภาควิชาฯ ทำให้ผู้วิจัยได้ประสบการณ์การสอนและมีรายได้ช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว

ขอขอบคุณ คุณมธุรส คู่่มประสิทธิ์ ที่ให้กำลังใจ และคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้มาโดยตลอด ขอขอบคุณ คุณศิวลักษณ์ ชัยงาม คุณมณฑาทิพย์ ศิริพันธ์ คุณน้ำผึ้ง มโนชัย ภัคดี คุณสุภมณ อาภาพันธ์ และคุณปรีชา เสือพิทักษ์ เพื่อนที่คอยให้คำปรึกษาและความห่วงใย แก่ผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อประยงค์ กรกุม คุณแม่วงเดือน กรกุม ที่คอยสนับสนุน และช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง ตลอดจนให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีความมานะ ความอดทน จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี